

بررسی مشکلات اقامت در خوابگاه از دیدگاه دانشجویان مقیم خوابگاههای مجردی دانشجویی دانشگاههای علوم پزشکی تهران (سال ۱۳۷۵)

نویسنده: شهلا پیامنی^۱

خلاصه:

خوابگاه دانشجویی برای بسیاری از جوانان جایگزین نامناسبی برای محیط امن خانواده محسوب می شود برخورداری از حمایت و زندگی با خانواده از نیازهای مهم روانی و عاطفی در تمام گروههای سنی محسوب میشود مطالعات زیادی نشان داده است که شیوع اختلالات عاطفی و روانی در دانشجویان مقیم خوابگاهها نسبت به گروه همتای غیر مقیم در خوابگاه بالاتر است.

این مطالعه توصیفی به منظور بررسی مشکلات اقامت در خوابگاه از دیدگاه دانشجویان مقیم خوابگاههای مجردی دانشجویی دانشگاههای علوم پزشکی تهران سال ۱۳۷۵ انجام گردیده است. اهداف ویژه بررسی شامل تعیین مشکلات دانشجویان در زمینه های رفاهی، بهداشت محیط و نحوه اداره خوابگاهها بود که به این منظور ۳۰۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر مقیم خوابگاههای مجردی دانشگاههای علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران به روش نمونه گیری چند مرحله ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای حاوی سئوالاتی در رابطه با ویژگیهای فردی و خانوادگی افراد نمونه و نظر خواهی از آنان در زمینه اهداف ویژه بررسی بود.

این سئوالات وضعیت مورد ذکر شده را از طریق یک مقیاس سه درجه ای (خوب، متوسط، بد) مورد سنجش قرار می داد نتایج مطالعه حاکی از آن بود که در مجموع ۶۵٪ درصد از واحدهای مورد پژوهش واجد درجه بالای مشکلات اقامتی در راستای اهداف پژوهش بودند و تنها ۱۳ درصد شرایط اقامت خود را در خوابگاه مناسب توصیف کردند بیشترین مشکلات دانشجویان مورد مطالعه بترتیب مربوط به عوامل رفاهی و بهداشتی و کمترین آن در رابطه با نحوه اداره خوابگاهها بوده است. استفاده از آزمونهای آماری وجود ارتباط معنی دار بین عوامل سن، جنس، مدت اقامت در خوابگاه، محل سکونت قبلی دانشجو و وجود فامیل یا دوست نزدیک در تهران را با شدت مشکلات اقامتی در خوابگاه تأیید نمود. همچنین در این بررسی پیشنهادات دانشجویان جهت بهبود وضعیت خوابگاههای دانشجویی جمع آوری گردید.

کلید واژه: مشکلات، خوابگاه دانشجویی، دانشجو

مقدمه:

دانشجویان مقیم خوابگاهها بخش مهمی از جوانان برگزیده کشور را تشکیل میدهند که به اقتضای وضعیت تحصیلی خود و در شرایط سنی خاصی خانواده خود را ترک و به اقامت در خوابگاههای دانشجویی تن در میدهند. بی توجهی به کیفیت زندگی این دانشجویان که در برخی رشته های گروه پزشکی مدت اقامت آنان در خوابگاه گاهی تا ۸ سال به درازا می کشد میتواند به عواقب جدی و خطرناکی از نظر آسیب های روانی و عاطفی در آنان بیانجامد. پژوهش های زیادی در رابطه با شیوع مسائل روانی و عاطفی در دانشجویان مقیم خوابگاهها انجام گردیده است که هر یک مویده عدم تامین محیطی مطلوب جهت زندگی این قشر عظیم میباشد. این مطالعه نیز با هدف تعیین مشکلات اقامت در خوابگاه از دیدگاه

دانشجویان مقیم خوابگاههای دانشجویی، گامی در شناسایی عوامل تنش زای محیطی در خوابگاههای دانشجویی بوده است.

اهداف پژوهش :

هدف کلی : تعیین مشکلات اقامت در خوابگاه از دیدگاه دانشجویان مقیم خوابگاههای دانشجویی دانشگاههای علوم پزشکی تهران سال ۱۳۷۵ .

اهداف جزئی :

- ۱- تعیین نظرات واحدهای نمونه در رابطه با مشکلات بهداشتی محیط خوابگاهها
- ۲- تعیین نظرات واحدهای نمونه در رابطه با مشکلات رفاهی آنان در خوابگاهها
- ۳- تعیین نظرات واحدهای نمونه در رابطه با مشکلات آنان در مورد نحوه اداره خوابگاهها
- ۴- تعیین پیشنهادات واحدهای نمونه جهت بهبود وضعیت خوابگاهها

روش پژوهش :

این مطالعه دارای طرح توصیفی بوده و جامعه پژوهش را کلیه دانشجویان مقیم خوابگاههای دانشجویی مجردی دانشگاههای علوم پزشکی تهران تشکیل داده که در آن ۳۰۰ نفر از دانشجویان از بازده خوابگاه دانشجویی به روش نمونه گیری چند مرحله ای بعنوان نمونه انتخاب شدند و بوسیله پرسشنامه ای شامل سئوالاتی در رابطه با ویژگیهای فردی و خانوادگی واحدهای نمونه و نظرات آنان در زمینه اهداف ویژه مطالعه مورد بررسی قرار گرفتند. اعتبار علمی پرسشنامه به روش اعتبار محتوی بر مبنای مطالعات کتب و مقالات علمی و پژوهش های انجام شده در این راستا کسب گردید و پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاههای علوم پزشکی تهران شهید بهشتی و ایران مورد ارزیابی قرار گرفته و اصلاح گردید. اعتماد علمی پرسشنامه نیز به روش آزمون مجدد تأیید گردید.

بررسی یافته ها :

مشخصات واحدهای نمونه به این ترتیب بود که ۶۰/۳ درصد از افراد نمونه در گروه سنی ۲۴-۲۰ سال بوده و میانگین سنی واحدهای نمونه ۲۳/۲ سال با انحراف معیار ۳/۵۳ بود ۴۹/۷ درصد اعضای نمونه زن و بقیه مرد بودند بیشترین درصد شرکت کنندگان در مطالعه در رشته های پزشکی و پرستاری و مامایی (۲۴/۳ درصد) تحصیل کرده و مقطع تحصیلی اکثر واحدهای نمونه (۴۰/۳ درصد) کارشناسی بود. ۹۰/۷ درصد واحدهای نمونه مجرد و طول اقامت ۵۵/۶ درصد آنان بین ۱-۴ ترم با میانگین ۴/۶۲ و انحراف معیار ۲/۹۳ بود. بیشترین تعداد افراد نمونه (۶۵/۷ درصد) هر ۱-۲ ماه یکبار امکان ملاقات با خانواده را داشتند، ۶۷/۳ درصد دارای فامیل یا دوست نزدیک در تهران که امکان ملاقات با آنها را داشته باشند بودند. محل سکونت والدین ۵۷/۳ درصد واحدهای نمونه در شهرستان، ۳۶ درصد مرکز استان و تنها ۶/۷ درصد در روستا بود.

بررسی نتایج در رابطه با هدف شماره یک (مشکلات بهداشتی محیط خوابگاهها) نشان داد که ۶۷٪ از واحدهای نمونه در رابطه با تراکم ساکنین نسبت به وسعت اتاق، ۴۰/۷٪ بهداشت آشپزخانه ها، ۳۵/۳٪ شرایط بهداشتی درون اتاق ها، ۳۲/۷٪ بهداشت حمام ها، ۲۵/۷٪ بهداشت دستشویی و توالت ها و ۲۳٪ نور و تهویه اتاق ها دارای سطح زیاد مشکلات اقامتی

بوده اند همچنین یافته ها در رابطه با پاسخهای دانشجویان مورد بررسی به سوالات مربوط به مشکلات رفاهی خوابگاهها (هدف دوم بررسی) نشان داد که عمده ترین مشکلات رفاهی دانشجویان بترتیب در رابطه با عدم دسترسی به خدمات درمانی، خوابگاه، کمیت و کیفیت، بهداشت و تنوع غذای توزیع شده، عدم دسترسی به مایحتاج زندگی در محل خوابگاهها، عدم وجود سالن و امکانات ورزشی، عدم دسترسی به خدمات مشاوره ای، عدم توزیع ارزاق مورد نیاز به دانشجویان ساکن خوابگاهها، مشکلات ایاب و ذهاب و فقدان برنامه های تفریحی بوده است که بیش از ۵۰٪ واحدهای نمونه در رابطه با این عوامل دارای سطح زیاد مشکلات اقامتی بوده اند و کمترین مشکلات در این رابطه مربوط به کفایت تجهیزات مورد نیاز دانشجویان در خوابگاهها، تنظیم درجه حرارت محیط و تناسب دستشویی و توالت ها با ساکنین بوده است.

بررسی پاسخهای دانشجویان در رابطه با نحوه اداره خوابگاهها (هدف جزئی شماره ۳) نشان داد که ۷۱٪ واحدهای نمونه در رابطه با تعطیل بودن خوابگاهها در تابستان، ۴۹٪ شرایط توزیع اتاق در خوابگاه، ۴۹٪ بی توجهی مسئولین به سرقت اشیاء شخصی دانشجویان، ۴۰٪ مشارکت نداشتن دانشجویان در اداره خوابگاهها، ۳۵٪ بی توجهی مسئولین به حل مشکلات دانشجویان، ۳۱٪ محدودیت زمان ورود و خروج به خوابگاه، ۳۰٪ محدودیت زمان مکالمات تلفنی، ۲۸٪ عدم آزادی در انتخاب هم اتاقی، ۲۳٪ نحوه مدیریت خوابگاه و ۱۶٪ رفتار مسئولین با دانشجویان (کمترین فراوانی در بین مشکلات مطروحه) واجد درجه زیاد مشکلات اقامتی بوده اند. حسین آبادی (۱۳۷۳) نیز در بررسی خود کمترین مشکلات دانشجویان در رابطه با اداره خوابگاهها را مربوط رفتار مسئولین ذکر نموده است (۱) عمده ترین پیشنهادات دانشجویان در جهت بهبود وضعیت خوابگاهها (هدف شماره ۴) عبارتند از: از بکارگیری مسئولین آموزش دیده و دارای تحصیلات مدیریت در خوابگاه، تعبیه تلفن های سکه ای و کارتی در خوابگاهها، توزیع غذا و صبحانه و نظارت بر کیفیت آن، داشتن جلسات حل مشکلات با دانشجویان، آموزش زندگی اجتماعی و مسئولیت پذیری به دانشجویان، آزادی دانشجویان در انتخاب هم اتاقی و ایجاد مجتمع های خوابگاهی جهت سرویس دهی بهتر با صرف هزینه کمتر

ضریب همبستگی پیرسون ارتباط غیر مستقیم وضعیتی بین سن و رضایت کلی دانشجویان مورد مطالعه از شرایط اقامت نشان داد ($r = -0.12$) که با استفاده از آزمون z معنی دار بود بعبارتی دانشجویان متعلق به گروه سنی بالاتر مشکلات بیشتری در رابطه با اقامت در خوابگاه داشته اند. اونیل (۱۹۸۴) در بررسی علل افسردگی در دانشجویان به این نتیجه رسید که سن بیشتر عاملی در بروز مشکلات روانی در دانشجویان است. (۲) ۵۵٪ دانشجویان مذکر از درجه زیاد مشکلات اقامتی برخوردار بودند در حالیکه این نسبت در دانشجویان دختر به ۳۶٪ درصد میرسد. آزمون آماری تی نیز این اختلاف را معنی دار نشان داد ($p = 0.001$) که این یافته با نتایج بررسی های فلاحی خشکتاب (۱۳۷۰) و موسوی (۱۳۶۸) که میزان افسردگی در دانشجویان دختر مقیم خوابگاهها بیشتر از پسران بوده است مغایرت دارد (۳ و ۴). ضریب همبستگی پیرسون همبستگی غیر مستقیم و معنی داری بین طول مدت اقامت دانشجویان در خوابگاه و رضایت کلی آنان از شرایط اقامت نشان داد ($r = -0.12$) که با استفاده از آزمون z معنی دار بود. برهانی (۱۳۶۷) در بررسی خود به این نتیجه رسید که افزایش طول اقامت دانشجو در خوابگاه عامل مفیدی در سازگاری وی با این محیط است که با یافته های این پژوهش مغایرت دارد (۵). آزمون های آماری نشان داد که بین دو گروه دانشجویان دارای فامیل یا دوست نزدیک در تهران و گروه فاقد این امکان از نظر مشکلات اقامتی تفاوت معنی دار است به این ترتیب که برخورداران دانشجو از حمایت های عاطفی و اجتماعی ناشی از امکان ملاقات با نزدیکان در تهران عاملی در کاهش مشکلات اقامتی آنان بوده است. (۲) آزمون تی بین میانگین مشکلات اقامتی دو گروه دانشجویان ساکن مراکز استان ها و گروه دانشجویان

شهرستانی و روستایی اختلاف معنی دار نشان داد ($p = 0/017$) بعبارت دیگر دانشجویان شهرستانی و روستایی در مقایسه با گروه ساکن مراکز استان ها مشکلات بیشتری در رابطه با سکونت در خوابگاه داشته اند.

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی واحدهای مورد پژوهش براساس درجه مشکلات اقامت در خوابگاه

درجه مشکلات اقامتی	تعداد	درصد
زیاد	۱۳۷	۴۵/۷
متوسط	۱۵۹	۵۳
کم	۴	۱/۳
جمع	۳۰۰	۱۰۰

بحث و نتیجه گیری نهایی :

همانطور که در تجزیه و تحلیل یافته ها ملاحظه گردید در این مطالعه در مجموع مشکلات اقامت در خوابگاه ۹۸/۷ درصد از دانشجویان گروه نمونه در سطح متوسط تا زیاد بود که با توجه به اینکه تعداد زیادی از دانشجویان گروه پزشکی بطور متوسط ۴ سال در خوابگاه دانشجویی اقامت دارند یافته های این بررسی نشان دهنده عوامل تنش زای محیطی فراوانی است که میتواند سلامت جسمی و روانی این جوانان را تهدید نماید. بیشترین مشکلات اقامت در خوابگاه از دیدگاه دانشجویان نمونه برترتیب دارای اولویت در زمینه های رفاهی و بهداشتی و کمترین آنها در رابطه با نحوه اداره خوابگاهها بوده است. در بررسی عوامل موثر بر شدت مشکلات سکونت در خوابگاه نتایج نشان داد که عواملی مثل سن بیشتر، جنس مذکر، اقامت طولانی تر در خوابگاه، سکونت قبلی دانشجو در روستا یا شهرستان و عدم وجود فامیل یا دوست نزدیک ساکن در تهران که امکان ملاقات دانشجو با آنان فراهم باشد، در شدت مشکلات اقامت دانشجو در خوابگاه موثر بوده است در حالیکه بین متغیرهایی مثل رشته تحصیلی، وضعیت تاهل، بعد خانواده، دانشگاه محل تحصیل و درآمد سرانه خانواده دانشجویان و سطح مشکلات اقامتی آنان در خوابگاه ارتباط معنی داری تأیید نشد.

منابع :

- ۱- حسین آبادی، فرشته. بررسی میزان آگاهی پرسنل خوابگاههای مجردی دانشگاه علوم پزشکی تهران از مشکلات دانشجویان مقیم خوابگاهها و ارائه پیشنهادات برای رسیدن به وضع مطلوب: پایان نامه فوق لیسانس مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۷۳.
- 2- Oneil , Mk and etal. Sex differenced in depressed university students. Soc psychiatry, june 1985 , vol 20 , No 4 , pp : 186- 90
- ۳- فلاحی، خشکاب، مسعود. بررسی مقایسه ای میزان افسردگی در دانشجویان مقیم و غیر مقیم در خوابگاههای دانشجویی دانشگاههای علوم پزشکی تهران: پایان نامه فوق لیسانس پرستاری، دانشگاه تربیت مدرس ، ۱۳۷۰
- ۴- موسوی، رقیه. مقایسه افسردگی در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه تهران. پایان نامه فوق لیسانس روانشناسی بالینی دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۶۵.
- ۵- برهانی، فرزانه. بررسی نظرات دانشجویان دختر پرستاری خوابگاههای دانشگاههای علوم پزشکی واقع در تهران در مورد تهاجم به قلمرو انسانی و فضای شخصی آنان در رابطه با تغییر محل سکونت از خانه به محیط خوابگاه. پایان نامه فوق لیسانس پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران ، ۱۳۶۷

Abstract

The examination of residency problems in dormitory from students perception who live in student single dormitories of Tehran University of Medical Sciences and Health services (1375)

Authors: shahla Payamani

Student dormitory Consider as unsuitable replacing for safe family environment enjoyment of support and family life are Considered as important psychic and affectionate needs in all age groups. The most studies have showed that the prevalence of affectionate and psychic disorders are more in dormitory students.

This descriptive study has done with the purpose of examining residency problem in dormitory from student perception who live in student single dormitory of Tehran university of Medical sciences and Health services in 1375. Special purpose of examination consist of determination of students problems in welfare, environmental health and the way of management of dormitories aspects. For this purpose, 300 female and male students who live in single dormitories of Tehran, Shahid Beheshti and Iran university of Medical sciences and Health services were chosen with some stage sampling method. Tools of gathering information was questionnaire consist of questions about individual and family characteristic of sample persons and getting their view were special purpose.

These questions examined situation by three degrees standards (good, moderate and bad). It resulted 45/7% research units had high degree of residency problems and only 1/3% of students described dormitory situations suitably. The most important student problems were related to welfare and health factors and the less related to dormitories management way.

Using from statistical tests confirmed the existence of meaningful relation between age, Sex, residency duration in dormitory, previous residency place of student and existence of friends and families in Tehran with residency problems. Also students propositions, examination collected for scrutinizing student dormitories situation.

Keyword: problems, students dormitory, student.

